

Eğitim Sistemimizdeki Değişiklikler ve Belirsizlikler*

Güzver Yıldırım

Özet

Makale son üç yılda eğitim sistemimizde yapılan büyük değişikliklerden, 30 mart 2012 tarihinde TBMM'den geçen 6287 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu çerçevesinde, 12 yıllık zorunlu eğitimin 4+4+4 modeli üzerine inşa edilmesine Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nin 28 Şubat 2012'de kamuoyu ile paylaştığı eleştiri ve katkıları sunmakta; buna ek olarak, 12 Mart 2012'de taslakta bilimsel tabanlı eleştirilerimiz üzerine yapılan değişikliklerden sonra tekrar düzenlediği önerileri ele almaktadır. İkinci olarak 2013- 2014 eğitim öğretim yılında yürürlüğe giren düz liselerin ortadan kalkması, MEB okullaşma istatistikleri ile tartışılmaktadır.

Anahtar sözcükler: 4+4+4 modeli, ilköğretim, 12 yıl zorunlu eğitim.

Bir ülkede büyük kitleleri kapsayan değişiklikler ancak **bilimsel verileri taban aldığında kalıcı olur**. Batı ülkelerinde kapsamlı değişiklikler 'evidence based policies', **kanıt tabanlı politik kararlar çerçevesinde oluşmaktadır**. Batıda, **politikacıların bilimsel verilere erişmesi için gerek bağımsız şirketler gerekse üniversiteler gibi devlet kuruluşları araştırmalar üretmekte ve bunları karar odakları ile paylaşmaktadır**. Bu epistemolojik veriler yanında, **karardan etkilenenlerin karar verme sürecine katılımları da önemlidir**. Bugün, son üç yılda eğitim sistemimizde yapılan büyük değişiklikleri ele almaya ve yukarıda belirttiğim çerçevede değerlendirmeye çalışacağım.

Başka büyük değişiklikler de önerilmesine rağmen, bugün eğitim sistemimizi yeniden düzenleyen yalnızca iki önemli değişiklik üzerinde duracağım. Bunlardan biri, **30 Mart 2012 tarihinde** Büyük Millet Meclisi'nden geçerek yürürlüğe giren **6287 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu** çerçevesinde, **12 yıllık zorunlu eğitimin 4+4+4 modeli** üzerine inşa edilmesidir. Eğitim sistemimizde yapılan **ikinci büyük değişiklik ise 2013-2014 eğitim ve öğretim yılında yürürlüğe giren düz liselerin ağırlıklı olarak meslek liseleri ve imam hatip liselerine dönüştürülmesi sonucu ortadan kaldırılmalarıdır**.

Diğer değişiklikleri anımsatmak amacı ile yalnızca sıralamak ile yetineceğim. **Yeni Bir Yükseköğretim Yasasına Doğru** adlı taslak metne **Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nin tüm öğretim elemanlarının emek vererek oluşturduğumuz**

*25 Kasım 2013 tarihinde Boğaziçi Üniversitesi'nde gerçekleşen '24 Kasım Öğretmenler günü Kutlama Programı'nda ve 7-9 Şubat 2014 tarihleri arası Dicle Üniversitesi'nde gerçekleşen 'Dekanlar Konseyi'nde yapılan konuşmadır.

Prof. Dr. Güzver Yıldırım, Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanı, İstanbul, yildiran@boun.edu.tr

yanıt 20 Ekim 2012'de tamamlanmış ve sakıncalı gördüğümüz noktalara değinerek bunu Üniversite Senato'su ile paylaşmıştık. Bu yasa tasarısı, üzerinde yurt genelinde uzlaşma olamadığı için yasa haline gelememi ve hangi süreçlerden geçerek bir kanun tasarısı üzerinde uzlaşılacağı hakkında üniversiteler ile bilgi paylaşılmadı. Bunun yanında, öğretmen eğitimi ile öğretmenlik mesleğinin gelişimi ve toplum içindeki yerini ele alan *Ulusal Öğretmen Strateji Belgesi Taslağı*'na Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nin 12 Haziran 2013'te verdiği yanıt, 23 Temmuz 2013'te Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından fikir alınmak üzere istenmiş, ancak Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nin vurguladığı hangi konuların son taslakta içerildiği belirtilmemiştir, 15-16 Haziran tarihinde Yeditepe Üniversitesi ve 22-24 Kasım 2013 tarihinde Konya Necmettin Erbakan Üniversiteleri'nde yapılan Dekanlar Konseyi'nde Prof. Dr. Mustafa Safran, Ulusal Öğretmen Stratejisi üzerinde 300 kişinin çalıştığı, Türkiye'de çalışan öğretmenlerin % 51'inin (387,007) Eğitim Fakülteleri, % 14'ünün (105,461) Fen-Edebiyat Fakülteleri mezunu olduğunu ve 320,000 bekleyen öğretmen bulunduğunu belirtmiştir. Prof. Dr. Mustafa Safran, üniversitelerde eğitim gören 771,348 öğretmen adayı bulunduğunu, bunların % 29.4'ünün (226,633) Eğitim Fakülteleri, % 38.1'inin (293,800) Fen-Edebiyat Fakülteleri'nde, % 2'sinin (15,530) kapanan Mesleki-Teknik Eğitim Fakülteleri'nde, % 6.2'sinin (47,651) İlahiyat Fakülteleri'nde, % 4.5'inin (34,483) Beden Eğitimi Yüksekokullarında, % 3.35'inin (25,904) Güzel Sanatlar Bölümleri'nde, % 16.5'inin ise (127,343) diğer fakültelerde eğitim görmekte olduğunu belirtmiştir. Türkiye'nin öğretmen ihtiyacı ise sadece 129,000'dir. Arz-talep arasındaki bu dengesiz ve dağınık duruma yanıt aramak üzere yapılan çalışmaların içerdikleri ve içermedikleri halen bilinmemektedir. Konu hakkında 15-16 Haziran 2013'te Dekanlar Konseyi "1. Okulöncesi, İlköğretim ve Ortaöğretim düzeylerinde öğretmen yetiştirme yalnız Eğitim Fakülteleri'nin görevidir. 2. Eğitim Fakülteleri dışındaki birimlerde veya merkezlerde öğretmen yetiştirme ile ilgili hiçbir program yürütülemez" kararlarını almıştır. Eğitim Fakülteleri'nde yönetici olan bilim insanlarının aldığı karara rağmen 20,000 Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu, 25 Kasım 2013 haftası itibariyle ALES puanlarına göre YÖK tarafından üniversitelere yerleştirilmiştir.

Bu konuya bağlı olarak, yukarıdaki kararlardan bir yıl önce, 27 Kasım 2012'de Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanları Eğitimi Bölümleri'nin Türkiye'nin önde ve özgün bir modeli olduğunu, bunları kapamanın Türkiye'nin bu alanda yetişecek öğretmenler ve onların yetiştirecekleri nesiller üzerinde büyük olumsuzluklar yaratacağını ve fen alanlarında insan gücü niteliğini düşüreceğini belirten görüşünü kamuoyu ile paylaşmıştır. Bu süreç de halen sonuçlanmış değildir. 22-24 Kasım 2013 tarihinde Konya'da yapılan Dekanlar Konseyi bu konuyu tekrar ele almıştır. Sonuç olarak, icra mercileri tarafından oluşturulacağı ilan edilen bu büyük değişiklikler, değişime gereksinim nedenlerinin hangi bilimsel verilere dayandığının belli olmadığı, mutabakat oluşturucu ortam ve süreçlerin belirsizliği, karardan etkilenenlerin karar verme süreçleri içine alınmaması nedenleriyle, uzlaşmaya ulaşmamış ve gerçekleşmemiştir. Yukarıda sayılanlardan başka, dershanelerin

kaldırılması ve üniversite giriş sınavının değiştirilmesi hakkındaki belirsizlikler yine son günlerde birdenbire ortaya çıkmıştır.

Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Fakóltesi, son gelişen dersane ve sınav sistemi değişikliği hariç, diğer bütün değişiklik önerilerine yanıtını vermiş ve bunları kamuoyu ve icra mercileri ile paylaşmıştır. Bugün ele alacağım konular, bu büyük değişiklik süreçleri arasında yalnızca 4+4+4 uygulamasına Boğaziçi Üniversitesi'nin yaptığı katkılar ile Eylül 2013'te işlerliğine son verilen düz liselerin ortadan kaldırılmasıdır.

On iki yıllık zorunlu eğitimin 4+4+4 modeli üzerine inşa tasarısı, 20 Şubat 2012'de birdenbire beş milletvekilinin önerisiyle gündeme geldi; 23 Şubat 2012 tarihinde TBMM Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu'nda ele alındı ve bir ay içinde, çok hızlı bir şekilde 30 Mart 2012'de Meclis'ten geçerek kanunlaştı. Bu süreç iki açıdan sorunları içeriyordu. Bunlardan birincisi biçem, başka bir deyişle üslup hataları, ikincisi ise içerik ile ilintili bilimsel hatalar olarak sıralanabilir. Üslup hataları, böyle kapsamlı bir değişimin birdenbire, paydaşların katkılarına başvurulmadan gerçekleşmesiydi. İkinci konu ise, bilimsel verilerden yararlanılmadan yapılan herhangi bir değişimin, geçerli ve uzun vadeli çözümlerle sonuçlanamayacağıydı. Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Fakóltesi 28 Şubat 2012'de, tasarının kamuoyuna bildirilmesinden 5 gün sonra, bu modeli bilimsel veriler ile değerlendiren ilk kurum olmuş ve oluşturduğu metni kamuoyuna ve karar verme süreçlerini içeren tüm kuruluşlara iletmişti. Boğaziçi Üniversitesi'nin önerdiği iki konu tasarıdan çıkarıldı. Bunlardan birincisi ilk dört yılda çocukların yönlendirilerek ikinci dört yılda değişik eğitim türleri içine alınmaları, ikincisi ise ikinci dört yıldan başlayarak uzaktan eğitim olanağının tasarıda yer almasıydı. Bunlar, ilk itirazlarımızdan sonra tasarıdan çıkarıldı. Bundan sonraki yıl içinde ise Eğitim Fakóltemiz'in değerlendirmesi, 12 ayrı görsel ve yazılı medya ortamı, üniversite kuruluşları, sivil toplum ve mesleki örgütlerle paylaşıldı. Daha önce çok sayıda ortamda ele alındığı için, 6287 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu çerçevesinde Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Fakóltesi'nin üzerinde durduğu dört konuyu kısaca belirtmek istiyorum.

Üzerinde durduğumuz ilk konu, ilköğretim öncesi verilen okulöncesi eğitimin, insan gücü açısından etkin olan ülkelerde zorunlu olduğu ve çağ nüfusunun % 100'ünü kapsadığı; Milli Eğitim Bakanlığı 2010-2011 istatistiklerine göre Türkiye'de bu oranın 60-72 ay çocukları için % 66 olduğuydu. Hedefimizin bu oranı % 100'e ulaştırmak olması gerektiği belirtilmişti. Okulöncesi eğitimin tüm çağ nüfusuna zorunlu olarak iletilmemesinin, okullaşma süreçlerine hazırlık açısından alt sosyo-ekonomik düzeyden gelen çocuklar aleyhine, onarılması güç eşitsizlikler oluşturacağı vurgulanmıştı.

Bu konuya bağlı olarak ikinci itirazımız, taslakta 60 aylık, kanunda ise 66 aylık çocukların okulöncesi eğitim içinde olmak yerine okullaşma süreci içinde birinci sınıfa alınmalarının psikolojide gelişim kuramlarının ürettiği veriler ve

tıpta nöroloji bilimi ile olan çelişkisiydi. Beş buçuk yaşındaki 66 aylık çocukların, daha somut işlemler dönemine geçmedikleri için, birinci sınıf becerileri arasında bulunan okuma-yazma mekaniği ile basit sayısal değerlendirme ve işlemleri yapabilecek bilişsel olgunluk düzeyinde olmadığı vurgulanmıştı. Bizim Şubat 2012'deki katkılarımızdan sonra, Türk Tabipler Birliği¹ de Eylül 2012'de bu yaş grubunun okullaşma sürecine nörolojik olarak hazır olmadığını, *Çocukların Gelişim Süreçleri ve Okula Başlama* adlı bir kitapçık çıkararak kamuoyu ile paylaştı.

Kanun tasarısında **bilimsel verilerle sakıncalı** gördüğümüz başka bir konu, **ilkokulun süreleriyle ilgiliydi.** Bilimsel kaygularımıza ve bunları belirtmemize rağmen **kanunda ilkokul 4'üncü sınıf sonunda, başka bir deyişle çocuklar 9 veya 10 yaşlarında bitiyordu. Bu durumun yine gelişim kuramlarına aykırı bir tablo çizdiği, değerlendirmemizde belirtilmişti. Çocukların 11-12 yaşından önce soyut işlemler dönemine giremediği ve bu nedenle ortaokulun gereksinimi olan sembollerle çalışma durumuna gelemediğini belirtmiştik.** Yapılan araştırmalar **çocukların azımsanmayacak bir bölümünün 7'inci sınıfta bile soyut işlemler döneminde olmadığını ve sembollerle etkin bir şekilde çalışmadığını gösteriyor. Çocukları 9 veya 10 yaşlarında, somut işlemler döneminin tam ortasındaiken ortaokula göndermenin, bilimsel veriler ve bulgulara ters düştüğü ifade edilmişti. İlköğretim eğer iki aşamaya bölünecekse, bu bölünmenin en erken 5'inci sınıf sonunda, bilimsel veriler ışığında yapılması ve ülkemizin daha önceki deneyimlerinin üzerine inşa edilmesi kuvvetle önerilmişti.**

Dikkate sunduğumuz üçüncü konu, bilimsel verilerin, 10-18 yaşlar arası çocukların yeti ve ilgilerinde büyük değişimlerin gerçekleştiğini gösterdiğiydi. Kanun içinde beliren 'Seçmeli Dersler Havuzu', Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Fakültesi görüşü içinde oluşturulmuş bir kavramdır. Buradaki amaç, tüm çocukların paylaştığı kuvvetli bir çekirdek müfredat yanında, toplumun değişik kesitlerinin ihtiyaçlarına yanıt verecek ve yalnızca ilgilerle belirlenecek seçmeli derslerin hizmete girmesi düşüncesiydi. Bu derslerin taslakta belirtildiği gibi, "öğrencilerin yetenek, gelişim ve tercihlerine göre" ibaresiyle ele alınmasının, bilimsel verilere aykırı düşeceği taslağa verdiğimiz yanıtta belirtilmişti. Burada önerimiz yönünde değişiklik yapıldı ve seçmeli dersler düzenlemesi, ders grupları içinde aşamalı bir sıralama içine alınarak her ders grubuna her dönem başlayabilme olanağı oluşturuldu. Önerimizdeki diğer önemli nokta, seçmeli derslerin her toplumsal kesitin gereksinimlerine eşit önem verecek şekilde düzenlenmesiydi. Herhangi bir kesitin ihtiyaçlarına özellikle vurgu yapma veya yapmamanın, istenmedik durumları ortaya çıkaracağı ve toplumu yönlendirme gibi kabul edilemez süreçlere zemin hazırlayacağı vurgulanmıştı. Oluşan tablo, önerimizin gerçekle örtüşüklüğünü veriler ile kanıtladı. Seçmeli ders grupları arasında matematik uygulamaları, 593 bin öğrencinin seçimi ile birinci sırada, yabancı dil 495 bin öğrencinin seçimi ile ikinci sırada, Kuran-ı Kerim ise 480 bin öğrencinin seçimi ile

¹ Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyi (Eylül 2012). *Çocukların gelişim süreçleri ve okula başlama*. Ankara: Hermes Tanıtım Ofset Baskı Hiz. Ltd. Şti.

üçüncü sırada yer aldı. Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Fakültesi, evde eğitim veya uzaktan eğitim gibi sakıncalı seçeneklerin, Milli Eğitim Bakanlığı'nın fırsat eşitliği için bilimsel verilere paralel olarak yaptığı uygulamalara da ters düştüğünü belirtti. Eğitimimiz, farklı özellikleri olan çocukları, kaynaştırma kavramı içinde eşit ortam ve olanaklara kavuşturmayı hedeflerken, uzaktan eğitim ve evde eğitim gibi seçenekler ile bu çocukların büyük çoğunluğunun, ilköğretimin ikinci aşamasından sonra okullaşma sürecinden mahrum olabileceği paylaşıldı. Böylece önerilen modelde, yalnız ortaöğretimde beliren cinsiyet farklılıklarının maalesef kızlar ve engelli çocuklarımız ile risk gruplarından gelen evlatlarımız aleyhine işleme riskini arttıracak ifade edildi. Ayrıca evde eğitimin, yurtdışında genelde eğitilmiş ailelerin okullardaki içerikleri yeterli görmemeleri ve çocuklarına daha nitelikli bir eğitim sunmaları amacını taşıdığı ve üst sosyo-ekonomik düzeyden gelenlerin istediği bir seçenek olduğu belirtildi. Ülkemizde ise bu olanaklardan yararlanmak isteyen grubun alt sosyo-ekonomik düzeyden gelen çocuklar, kızlar, engelli çocuklarımız ve risk gruplarını içerme olasılığının yüksek olacağı vurgulandı. Böyle bir eşitsizliğin, insan hakları açısından olduğu kadar insan gücü niteliğinin düşmesi açısından da eleştiriye açık olduğu ifade edildi.

Bu konuyla ilgili olarak vurguladığımız önemli bir noktanın da okullaşmanın, bilişsel gelişim yanında sosyal ve duygusal gelişim süreçleri ile evrensel değerlerin oluşumunu da kapsadığıydı. Okullaşmanın yalnız bilişsel gelişimin 'olmazsa olmazı' değil, aynı zamanda sosyalleşme süreçlerinin gerçekleştiği, çocuğun birey olarak toplum içinde etkin iletişim ve etkileşimi öğrendiği süreçleri kapsadığı ve sosyal ve duygusal gelişimin, okullaşma süreci içinde önemli yer tuttuğuydu. Erken dönemde okul ortamı dışındaki seçeneklerin yalnız bilişsel gelişime değil, aynı zamanda da sosyal ve duygusal gelişim ile evrensel değerlerin oluşmasına da katkı vereceği belirtildi.

Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Fakültesi, kanunda son 4 yılın mesleki ve teknik eğitimi içermesini yine bilimsel açıdan sakıncalı buldu. Nedenlerden ilki, bilimsel verilerin 15 yaşındaki çocukların bilgi, ilgi, yeti ve becerilerinin kararlılık göstermediğini ve kaygan bir zeminde olduğunu saptamış olmasıydı. Araştırmalar, çocukların yaşam boyu çalışacakları alanlardaki eğitim seçeneklerini 18 yaşında bile doğru ölçütlerle değerlendiremediklerini bilimsel olarak kanıtlamıştı.

Mesleki-teknik eğitimin sorgulanmasına zemin hazırlayan başka bir neden ise verilerle her gün kanıtlanmaktadır. İkinci Dünya Savaşı sonu ara insan gücünü kısa sürede oluşturmak için önemli olan mesleki-teknik eğitim sisteminin, kıta Avrupası'nda neden yerini genel eğitime vermediği sorgulanması gereken bir durumdur. Avrupa'da 3 tür yönlendirme ile sınıf çizgilerine vurgu yapan bu eğitim, bilginin çok hızlı geliştiği, toplumsal ve bireysel gereksinimlerin bilginin gelişim hızına paralel olarak değiştiği günümüzde, ne kadar geçerlidir? Son yılda teknoloji ve bilişim alanında olan değişikliklerin yaşamımıza hemen nasıl yansımalarını düşünürsek, en iyi mesleki eğitimin çok iyi bir genel eğitim olduğu ortaya çıkar. Şu anda var olan gereksinim ve becerilere odaklanan mesleki eğitim,

durağan bir dünyayı var sayıyor ve bilginin çok çabuk ilerlemesi sonucu işlevsel olmaktan uzak kalabiliyor. Buna karşın, önerdiğimiz modelde 12 yıllık etkin bir genel eğitimden elde edilen bilgi ve beceriler, ne iş yapılırsa yapılsın, oraya transfer edilebilecektir. Önerdiğimiz modelde, seçim yükseköğretime kaymakta ve 2 ile 4 yıllık meslek yüksekokullarında verilen eğitim yanında, 4 ile 6 ve tıp alanında 6 ile 7 yıl olarak üniversite eğitimi formatında sunulmaktadır.

Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Fakültesi çok hızlı bir şekilde yaptığı bu değerlendirmeye birkaç bilimsel ilkeyi vurgulamıştır. Bunlardan ilki, eğitim alanında olduğu gibi, kapsamı büyük değişikliklerle ilgili politik kararların bilimsel veri tabanlarından kaynaklanma gereğidir. İkinci olarak ise, alanımız olan eğitim sistemleri hakkındaki değişikliklerin değerlendirilmesi, bilimsel sorumluluğumuz çerçevesinde tarafsız bir şekilde karar mercileri ve kamuoyuna iletilmiştir. Bizler bilim insanları olarak karar mercilerinde yer almıyoruz. Ancak alınan kararların, tarafsız bir şekilde bilimsel verilerle değerlendirilmesinin ana sorumluluklarımızdan biri olduğunu düşünmekteyiz. Bu değerlendirmemiz sonucu, 4+4+4 modeli çerçevesinde bazı katkılarımızın yönetmeliklere yansıdığı ve içerildiği yüreklendiricidir. Umuyoruz, kanunda içerilmeyen diğer önerilerimiz de zaman içinde dikkate alınır. Bilim insanlarının verileri, tarafsız olarak karar organları ve kamuoyunu aydınlatma amacıyla oluşturma ve paylaşma sorumluluğunu bir kez daha vurgulamak istiyorum. Buradaki ana ilke, bilimin tarafsız olması ve bilim insanının da bilimin ürettiklerini paylaşma sorumluluğunu duyması olarak ortaya çıkmaktadır.

2012-2013 eğitim ve öğretim yılı başladığında, 4+4+4 modelinin uygulanmasında bizim öngördüğümüz ve Cumhuriyet tarihinde eğitim sistemi içinde ilk defa bu boyutta yaşadığımız büyük bir kaos ortamı oluştu. Bu ortamı hepimiz görsel ve yazılı basın yayın organlarında izledik. Bu karmaşanın oluşmasının birçok nedeni vardı. Yapılan değişiklikler birdenbire gerçekleşmiş, eğitim ortamı, idareciler, öğretmenler, veliler ve çocuklar sürecin paydaşları olarak içerilmemişti. Bu nedenle, eğitim ortamı ve paydaşlar sürece hazır değildi. İkinci olarak, acele nedeniyle fiziksel ortamların düzenlenmesi tamamlanamamış; eğitim programları okullar açılmadan bir hafta önce oluşturulmuştu. Beş yaş grubu için ise hiçbir hazırlık tamamlanmamış, bu çocukları eğitebilecek erken çocukluk dönemi gelişimini bilen öğretmen kadrosu oluşturulmamıştı.

Halbuki, 2011-2012 eğitim öğretim yılında birinci sınıflara kayıt yaptırılan 1 milyon 285 bin öğrenciye karşın 2012-2013 akademik yılında birinci sınıflara 1 milyon 758 bin öğrenci kaydolmuş; bunların 550 bini 66-72 ay arası çocukları, 120 bini ise 60-66 arası çocukları içermiş; birinci sınıf öğretmenleri mesleki yaşamlarında ilk kez gelişim ve öğrenme süreçleri hakkında bilgiye sahip olmadıkları 670 bin öğrenciyle karşı karşıya kalmıştı. Altmış altı-72 ay arası çocukların 23,901'i okula daha sonra başlamak için doktor raporu alma durumunda kalmıştı.

Bütün bunlara ek olarak, **5'inci sınıfların ortaokula geçmeleri sonucu ilkokul sınıf öğretmenlerinin % 20'si açıkta kaldı.** Bunlardan bazıları ihtiyaç duyulan başka okullara, bazıları kendi okullarında başka sınıflara verildi. Ancak, büyük bir çoğunluk kadro dışı duruma düştü. Bunun üzerine, **aralarında bir ve beşinci sınıf öğretmenlerinin de bulunduğu 42,000 sınıf öğretmeni, uzmanlık alanları olmayan dallara geçirilerek atandı.** Bu konuda da, **Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Fakültesi yazılı basın ve görsel medyada konunun bilim alanı uzmanlığı ile bağdaşmadığını belirten paylaşımlar gerçekleştirdi.** Burada özellikle, rehberlik, zihin engelliler öğretmenliği, teknoloji tasarımı, İngilizce ve matematik öğretmenliklerinin uzman olmayan kişilere bırakılmasının çocukların gelişimine ket vuracağı belirtildi.

Bu öngörümüz de, zihin engelli öğretmenliği için 12 Nisan 2013 tarih ve 2012/12121 sayılı, Teknoloji ve Tasarım öğretmenliği için de 19 Nisan 2013 tarih ve 1775 sayılı, Danıştay İkinci Dairesi Kararları ile desteklendi. Danıştay, sınıf öğretmenlerinden 2012 yılında Zihin Engelliler Sınıfı Öğretmenliği ve Teknoloji ve Tasarım Öğretmenliği alanlarına geçirilenlerin, önceki alan ve görevlerine döndürülmesi kararı aldı. Sınıf öğretmenlerinden Zihinsel Engelliler Sınıfı Öğretmenliği için 540 saat sertifika eğitimi tamamlayanların bu alanda öğretmen olabileceği Milli Eğitim Bakanlığı'nın 14 Ağustos 2013 tarih ve 68898891/903.02.01/2082209 sayılı yazısıyla Valilikler ve İl Milli Eğitim Müdürlükleri'ne duyuruldu.

İşte 2012-2013 eğitim öğretim yılı başlarken, Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nin öngördüğü daha sonra Türk Tabipler Birliği ve Eğitim Reformu Girişimi (ERG) gibi kuruluşların da belirttiği karmaşa içinde, ilginç bir gelişim oluştu. Kendisi de doktoralı bir akademisyen olan İstanbul İl Milli Eğitim Müdürü Dr. Muammer Yıldız, beş yaş grubu ile ilgili problemleri çözüme ulaştırmak için 10 Ekim 2012'de 3 devlet 3 özel üniversite dekanını bir toplantıya çağırdı. Boğaziçi, İstanbul, Marmara, Bahçeşehir, Maltepe ve Aydın Üniversiteleri'nin dekanlarının davet edildiği bu toplantıda, Dr. Muammer Yıldız bilimsel verilerden yararlanarak çözüm üretilmesi için kendilerinin çaba gösterdiğini ve Eğitim Fakülteleri'nden yardım talep ettiğini belirtti. Muammer Bey'e de söylediğim gibi, biz olabilecekleri defalarca anlatmıştık. Ancak çocuklar, öğretmenler ve veliler büyük zorluklar içindeydi. Bilimden yararlanmak isteyen bir idareci bilim insanı, bu zorlukları aşma durumundaydı ve öz kaynağımız olan çocuklar bizim çocuklarımızdı.

İl Milli Eğitim Müdürü Dr. Muammer Yıldız'ın bir bilim insanına yakışır talebine yalnız Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Fakültesi olumlu yanıt verdi. Konuyu, İlköğretim Bölümü Başkanımız Prof. Dr. Sevda Bekman'a ilettim. Akademik yaşamını özellikle okulöncesi dönem çocuklarının, sosyo-ekonomik düzey farklarının ortadan kaldırılması ve etkinlik düzeylerinin artırılmasına adanmış Sevda Bekman, bölümüne konu ile ilgili bir proje oluşturma önerisini götürdü. Bölümde Yrd. Doç. Dr. Mine Göl-Güven, Yrd. Doç. Dr. Zeynep Erdiller ve projenin ilk basamaklarında Yrd. Doç. Dr. Ayşegül Metindoğan-Wise yer aldılar ve Dekanlık ile birlikte *İlkokul I. Sınıflar Destek Projesi*'ni oluşturdular. **Proje yoksun ve**

yoksul çevreden gelen çocukların eğitim gördüğü 6'sı Okulöncesi Eğitimi Öğretmenliği Programı, 8'i ise İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından seçilmiş 14 okuldaki birinci sınıf öğrenci ve öğretmenlerini içerdi. Birinci sınıf öğretmenleri 5 yaş grubunun gelişim ve öğrenme süreçlerine aşina olmadığı için, erken çocukluk gelişimi ve okulöncesi eğitim alanında bilgi birikimi elde etmiş Okulöncesi Eğitimi Öğretmenliği alanı 28 son sınıf öğretmen adayı, 2'şerli olarak bu 14 okulda hizmet verdi. Proje, 18 Aralık 2012'de Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanlığı ve İl Milli Eğitim Müdürlüğü arasında bir protokole bağlandı. Protokol imzasından 6 gün sonra, 24 Aralık 2012'de Cağaloğlu'ndaki İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün tarihi binası maalesef yandı ve projemiz kayboldu. Hemen durumu telafi ederek, projemizi tekrar müdürlüğe ulaştırdık. Bundan sonra okullarda hizmet verecek 28 öğrenciye Dekanlık ve proje yöneticileri Dr. Mine Göl-Güven ve Dr. Zeynep Erdiller tarafından proje tanıtımı yapıldı ve eğitim verildi. Daha sonra, 5 Şubat 2013'te okul müdürleri ile İl Milli Eğitim Müdürlüğü elemanlarının da bulunduğu bir toplantı yapılarak proje Dekanlık tarafından ilgili okulların müdürlerine tanıtıldı.

Proje çerçevesinde, oyun içinde öğrenme süreçlerini kapsayan bir eğitim programı oluştu. Bu program 2012-2013 akademik yılı ikinci döneminde okullarda 28 son sınıf öğrencimiz tarafından, Yrd. Doç. Dr. Mine Göl-Güven ve Yrd. Doç. Dr. Zeynep Erdiller'in denetiminde 10 hafta boyunca, haftada iki gün uygulandı. Araştırma için de veriler toplandı. Proje 22 Mayıs 2013'te tamamlandı.

Projenin sonuçları, nesnel ölçme araçları, öğretmen adaylarının tuttukları güncelerde yer alan gözlemler, yarı yapılandırılmış görüşmeler sonucu elde edildi. 22 Mayıs 2013'te tamamladığımız çalışmayı içeren rapor, Yrd. Doç. Dr. Mine Göl-Güven tarafından kaleme alındı ve 31 Ekim 2013'te İl Milli Eğitim Müdürü Dr. Muammer Yıldız'a sunuldu.

İlkokul 1. Sınıflar Destek Projesi'nin önemli sonuçlarını şöyle özetleyebiliriz:

1. Sınıfların fiziksel ortamları 5 yaş grubuna olduğu kadar ilkokul çağındaki çocukların gelişimine uygun değil. Sıralar öne bakan bir şekilde dizilmiş ve değişik faaliyetler için olumlu bir ortam hazırlamıyor. Kullanılan mobilya çocukların boy farkına göre ayarlanmamış. Sınıftaki görseller özenli ve çocukların bilişsel düzeyini geliştirici nitelikte değil ve göz seviyelerine uygun bir şekilde ayarlanmamış. Çift öğretim olan okullarda görseller yaş gruplarına uygun değil. Sınıf zeminleri, yerde faaliyet yapmaya uygun değil.
2. Olumlu davranışlarda artış olmadı, olumsuz davranışlarda azalma oluştu. Bu durum, yaş grubunun sergileyebileceği olumlu davranışların belirli bir tavanının olması, bu tavanın gelişimden kaynaklanması ve belirli bir gelişim düzeyinde, tavanın üstünde davranışların ortaya

çıkması olasılığının düşük olmasına bağlı.

3. **Küçük yaş grubuna karşı etiketleme var.** Ayrıca öğretmen, ikaz, uyarı, tehdit gibi olumsuz yaklaşımları en fazla 5 yaş grubuna yöneltmekte.
4. **Çocukların kendilik algıları ve akademik özgüvenlerinde düşüşler oldu.**
5. **Yukarıdaki düşüşlere rağmen, öğrencilerin kendi ifadeleriyle belirttikleri okul ve öğretmen algılarında olumlu artışlar var.**

Dr. Muammer Yıldız, kadroya atanmamış öğretmenlerin birinci sınıflarda öğretmen ve öğrencilere son-sınıf öğrencilerimizin verdiği desteği, aynı model ile verebilmeleri için atanmaları konusunda bir çalışma başlatacağını belirtti. Bilimsel veriler çerçevesinde oluşturduğumuz proje hiçbir finansal destek almadan, projede çalışanların özverileri ve bilim insanları olarak bilimin ürettiklerini ihtiyacı olanlara ulaştırma azimleri ile gerçekteşmiştir. Fakültem adına bu hizmeti sunmamıza katkı yapan İlköğretim Bölümü Başkanı Prof. Dr. Sevda Bekman'a, eğitim alanında oluşan sorunlara bilimsel çözüm arayan İl Milli Eğitim Müdürü Dr. Muammer Yıldız'a, eğitim programını oluşturan, projeyi yürüten ve denetleyen Yrd. Doç. Dr. Mine Göl Güven ve Yrd. Doç. Dr. Zeynep Erdiller'e, okullarda bulunarak öğretmen ve öğrencilere oluşturulan programı uygulamada yardım sunan İlköğretim Bölümü Okulöncesi Öğretmenliği Programı 2012-2013 son sınıf öğrencilerine ve raporu kaleme alan Yrd. Doç. Dr. Mine Göl Güven'e, birçok açıdan örnek olabilecek bu projeye katkıları için Eğitim Fakültesi Dekanı olarak şükranlarımı sunuyorum.

Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nin toplum ve karar organları ile paylaştığı bilimsel veriler, ERG ve Tabipler Birliği'nin bilimsel katkıları, başka kuruluşların değerlendirmeleri, 2012-2013 yılı başında yaşanan karmaşa, öğretmen ve veli talepleri ile bilimsel raporlardan elde edilen sonuçlar doğrultusunda, 5 yaş uygulaması 14 Ağustos 2013 tarih ve 28735 sayılı, *Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliği, Üçüncü Kısım, Kayıt-Kabul ve Devam* ile ilgili 15'inci maddede gerçekteşirilen değerlikle düzeltildi.

21 Temmuz 2012 tarih ve 28360 sayılı 15'inci madde şu şekilde ifade edilmişti:

İlkokulların birinci sınıfına, kayıtların yapıldığı yılın eylül ayı sonu itibarıyla 66 ayını dolduran çocukların kaydı yapılır. Gelişim yönünden ilkokula hazır olduğu anlaşılan 60-66 ay arası çocuklardan, velisinin yazılı isteği bulunanlar ilkokul birinci sınıfa kaydedilir.

14 Ağustos 2013 tarih ve 28735 sayılı değişiklik sonucu madde şu şekilde oluşturuldu:

Okul müdürlükleri, yaşça kayıt hakkını elde eden çocuklardan 66, 67 ve 68 aylık olanları, velisinin vereceği dilekçe ile; 69, 70 ve 71 aylık olanları ise, ilkokula hazır olmadıklarını belgeleyen sağlık raporu ile okul öncesi eğitime yönlendirebilir veya kayıtlarını bir yıl erteleyebilir.

Böylece, bilimsel verilerin paylaşımı sonucu 5 yaş grubu ile ilgili olarak yapılan büyük bir yanlıştan büyük ölçüde geri dönüldü.

2012-2013 eğitim öğretim yılında yapılan değişiklikler sonucu yaşananlardan sonra, 2013-2014 eğitim öğretim yılında bir büyük değişiklik daha, yine bilimsel veriler değerlendirilmeden, kamuoyunda paydaşların katkıları sağlanmadan, uygulanmaya konuldu. Bu değişiklik düz liselerin ortadan kaldırılması ve yoğun olarak mesleki-teknik eğitim ve imam hatip liselerine dönüştürülmesini içerdi. Genel liselerin dönüştürülmesi ile ilgili ilk belge, Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Genel Müdürlüğü'nün 6 Mayıs 2010 tarihli genelgesidir. Üç Mayıs 2012 tarihinde ise Ortaöğretim Genel Müdürlüğü yazısında, "Ortaöğretimde kalitenin artırılması ve mesleki ve teknik ortaöğretime daha fazla öğrencinin yönlendirilmesi amacıyla genel liselerin Anadolu lisesine dönüştürülmesi veya mesleki ve teknik eğitime devredilmeleri ilgi (a) Genelge doğrultusunda 2010 yılından bu yana planlandığı şekilde gerçekleştirilmektedir. Dönüştürme ve devretme işlemleri 2013 yılında tamamlanacaktır. Bu doğrultuda ilgi (b) yazı ile illerden teklifleri istenmiş, 2012-2013 eğitim-öğretim yılından itibaren Anadolu Lisesine dönüştürülecek veya mesleki ve teknik eğitime devredilecek genel liseler valiliklerce belirlenerek Genel Müdürlüğümüze intikal ettirilmiştir" denmektedir. Şimdi, 2012-2013 Milli Eğitim Bakanlığı istatistikleriyle, 2013-2014 eğitim-öğretim yılında bu büyük değişiklik uygulamaya geçmeden önce, eğitim kademelerindeki duruma bakalım.

Türkiye'de örgün ve yaygın eğitim içinde 75,324 okul bulunmakta, burada 25,305,960 öğrenci eğitim görmekte, 944,000 öğretmen eğitim vermekte ve bir öğretmene 27 öğrenci düşmektedir. Bu sayılar içinde örgün eğitim, 61,592 okul, 17,234,452 öğrenci ve 832,726 öğretmeni içermekte ve bir öğretmene yaklaşık 20 öğrenci düşmektedir. Böylece, okul sayılarımızın % 81.77'si, öğrencilerimizin % 68'i ve öğretmenlerimizin % 88.21'i örgün eğitim içinde yer almaktadır. Yaygın eğitimde, 13,732 kurum, 8,071,508 öğrenci ve 74,745 öğretmen bulunmakta; bir öğretmene yaklaşık 72,5 öğrenci düşmektedir. Böylece, okullarımızın % 18.23'ü, öğrencilerimizin % 31.90'ı ve öğretmenlerimizin % 11.79'u yaygın eğitim içinde yer almaktadır, (Tablo 1).

Örgün eğitim içinde bulunan 61,592 okuldan 55,648'i (% 90.35) devlet okulu, 5,942'si (% 9.65) ise özel okul, 2'si ise açık öğretim kurumudur. Örgün eğitim içinde bulunan 17,234,452 öğrenciden 15,239,702'si (% 88.43) devlet

okullarında, 613,064'ü (% 3.56) özel okullarda, 1,381,686'sı (% 8.02) ise açık öğretimde eğitim görmektedir. Örgün eğitim içinde bulunan 832,726 öğretmenin 757,981'i (% 91.02) devlet, 74,745'i (% 8.98) özel okullarda hizmet vermektedir. Devlet okullarında bir öğretmene yaklaşık 20 öğrenci düşerken özel okullarda bu oran 8.2 öğrenciye inmektedir, (Tablo 1).

Tablo 1. Örgün ve yaygın eğitim okul, öğrenci, öğretmen sayı ve yüzdeleri 2012-2013

Okul Türü	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci/ Öğretmen Oranı *
Genel Toplam	75,324	25,305,960	944,000	1/26.8
Örgün Eğitim	61,592	17,234,452	832,726	1/20.6
	% 81.77	% 68	% 88.21	
Örgün (Resmi)	55,648	15,239,702	757,981	1/20.1
	% 90.35	% 88.43	% 91.02	
Örgün (Özel)	5,942	613,064	74,745	1/8.2
	% 9.65	% 3.56	% 8.98	
Açık Öğretim	2	1,381,686	-	-
		% 8.02		
Yaygın Eğitim	13,732	8,071,508	111,274	1/72.53
	% 18.23	% 31.90	% 11.79	

Türkiye'nin 17 milyon olarak örgün eğitim içindeki öğrenci sayısı, nüfusları 5,359,538 olan Finlandiya, 5,557,709 olan Danimarka ve 4,641,500 olan Norveç'in toplam nüfuslarından fazladır. Bu açıdan bakıldığında, Türk eğitim sisteminin büyük bir yükü taşıdığı gözlenmektedir. Daha küçük sayılara nitelikli eğitim vermek daha kolaydır.

Örgün eğitim içindeki 61,592 okul arasından 5,018'i (% 8.15) okulöncesi eğitim kurumu, 29,169'u (% 47.36) ilkokul, 16,987'si (% 27.58) ortaokul, 10,418'i (% 16.91) ortaöğretimde lisedir. İlkokul sayısı lise sayısının yaklaşık 3 katı, ortaokul sayısı ise lise sayısının 1.5 katından fazladır. Toplam 17,234,452 öğrenciden 1, 077,933'ü (% 6.25), okulöncesi eğitimde, 5,593,910'u (% 32.46) ilkokulda, 5,566,986'sı (% 32.30) ortaokulda, 4,995,623'ü (% 28.99) lisede öğretim görmektedir. İlkokul ve ortaokul öğrenci sayılarının birbirine benzer ve lise öğrenci sayısından biraz daha fazla olduğu gözlenmektedir. Aynı durum öğretmen sayılarında da belirmektedir. Toplam 832,726 öğretmenin yalnız 26,029'u (% 3.13) okulöncesi eğitimde, 282,043'ü (% 33.87) ilkokulda, 269,759'u (% 32.39) ortaokulda, 254,895'i (% 30.61) ortaöğretimde liselerde hizmet vermektedir. Tüm eğitim kademeleri beraber ele alındığında, bir öğretmene 20.6 öğrenci düşmektedir. En yüksek öğrenci sayısı, bir öğretmene 41.41 öğrenci olarak okulöncesi eğitimde gözlenmekte; ilkokulda 1/19.83, ortaokulda 1/20.59, lisede ise

1/19.59 olarak ortaya çıkmaktadır. **Örgün eğitim içinde 17,234,452 öğrenci olduğu düşünülünce, öğretmen öğrenci oranlarının bir başarıyı yansıttığı anlaşılmaktadır,** (Tablo 2).

Tablo 2. Örgün Eğitim Okullaşma İstatistikleri

Okul Türü	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci/Öğret. Oranı
Örgün Eğitim	61,592	17,234,452	832,726	1/20.6
Okulöncesi Eğ.	5,018	1,077,933	26,029	1/41.41
	% 8.15	% 6.25	% 3.13	
İlkokul	29,169	5,593,910	282,043	1/19.83
	% 47.36	% 32.46	% 33.87	
Ortaokul	16,987	5,566,986	269,759	1/20.59
	% 27.58	% 32.30	% 32.39	
Ortaöğretim Liseler	10,418	4,995,623	254,895	1/19.59
	% 16.91	% 28.99	% 30.61	

Örgün eğitim içindeki 61,592 okul arasından 5,018'i (% 8.15) okulöncesi eğitim ortamıdır. Örgün eğitim içindeki toplam 17,234,452 öğrencinin 1,077,933 (% 6.25) okulöncesi eğitimi içinde bulunmakta; toplam 832,726 öğretmenden yalnız 26,029'u (% 3.13) okulöncesi eğitimde hizmet vermektedir. Okulöncesi eğitim içinde bir öğretmene yaklaşık 41 öğrenci düşmektedir. Eğitim sistemimiz içinde yalnız okulöncesi eğitimde özel okullar devlet kurumlarından daha fazladır. Toplam 5,018 okulöncesi eğitim kurumundan 3,013'ü (% 60.04) özel, 2005'i (% 39.96) devlet kurumudur. Ancak, toplam 1,077,033 okulöncesi eğitim öğrencisinden 953,209'u (% 88.43) devlet, 124,724'ü (% 11.57) özel kurumlarda eğitim görmektedir. Okulöncesi eğitim içinde görev yapan 26,029 öğretmenden 13,134'ü (% 50.46) devlet, 12,895'i (% 49.54) özel kuruluşlarda görev yapmaktadır. Devlet kuruluşlarında bir öğretmene 72 öğrenci, özel kuruluşlarda ise yaklaşık 10 öğrenci düşmektedir. Bu veriler devlet kuruluşlarında bir öğretmene düşen öğrenci sayısının nitelikli bir eğitim vermeye uygun olmadığını ve devlet ve özel kuruluşlar arasındaki farkların eğitimin niteliğini etkileyeceğini göstermektedir. Ayrıca, alt ve üst sosyo-ekonomik düzeyden gelen çocuklar arası farkların okulöncesi eğitim içinde kapanması bir amaç ise, sayıların bu amacı gerçekleştirmemize yardımcı olmadığı gözlenmektedir, (Tablo 3).

Tablo 3. Okulöncesi eğitim öğrenci, öğretmen sayı ve yüzdeleri (2012-2013)

Okul Türü	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci/Öğret. Oranı
Örgün Eğitim	61,592	17,234,452	832,726	1/20.6
Okulöncesi Eğ.	5,018	1,077,933	26,029	1/41.41
	% 8.15	% 6.25	% 3.13	
Resmi	2,005	953,209	13,134	1/72.57
	% 39.96	% 88.43	% 50.46	
Özel	3,013	124,724	12,895	1/9.67
	% 60.04	% 11.57	% 49.54	

Örgün eğitim içindeki 61,592 okul arasından 29,169'u (% 47.36) ilkokuldur. Örgün eğitim içindeki toplam 17,234,452 öğrencinin 5,593,910'u (% 32.46) ilkokulda eğitim görmekte; toplam 832,726 öğretmenden 282,043'ü (% 33.87) ilkokul öğretmeni olarak hizmet vermektedir. İlkokulda bir öğretmene yaklaşık 20 öğrenci düşmektedir. Toplam 29,169 ilkokuldan 28,177'si (% 96.60) devlet, 992'si (% 3.40) özel okuldur. Toplam 5,426,529 öğrenciden 5,426,529'u (% 97.01) devlet, 167,381'i (% 2.99) özel okulda eğitim görmektedir. İlkokul düzeyinde, her 10 çocuktan 9.7'sinin devlet okullarında eğitim gördüğü, özel ilkokula giden öğrencilerin çok az olduğu gözlenmektedir. İlkokul öğretmeni olarak görev yapan 282,043 öğretmenden 261,497'si (% 92.72) devlet, 20,546'sının ise (% 7.28) özel okullarda görev yapmaktadır. Devlet okullarında bir öğretmene 21 öğrenci, özel okullarda ise yaklaşık 8 öğrenci düşmektedir, (Tablo 4).

Tablo 4. İlkokul öğrenci, öğretmen sayı ve yüzdeleri (2012-2013)

Okul Türü	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci/Öğret. Oranı
Örgün Eğitim	61,592	17,234,452	832,726	1/20.6
İlkokul	29,169 % 42.49	5,593,910 % 32.46	282,043 % 33.87	1/19.83
Resmi	28,177 % 96.60	5,426,529 % 97.01	261,497 % 92.72	1/20.75
Özel	992 % 3.40	167,381 % 2.99	20,546 % 7.28	1/8.14

Örgün eğitim içindeki 61,592 okul arasından 16,987'si (% 27.58) ortaokuldur. İlkokul sayımız ortaokul sayımızın 1.7 katıdır. Örgün eğitim içindeki toplam 17,234,452 öğrencinin 5,566,986'sı (% 32.30) ortaokulda eğitim görmektedir; toplam 832,726 öğretmenden 269,759'u (% 32.39) ortaokul öğretmeni olarak hizmet vermektedir. Ortaokulda bir öğretmene yaklaşık 21 öğrenci düşmektedir. Toplam 16,987 ortaokuldan 16,082'si (% 94.67) devlet, 904'ü (% 5.32) özel, 1'i ise açık öğretimdir. Toplam 16,082 devlet okulundan 14,641'i (% 91.04) Temel Eğitim Müdürlüğü'ne, 2012-2013 eğitim ve öğretim yılında açılan 1,099'u (% 6.83) Din Eğitim Müdürlüğü'ne, 331'i (% 2.06) Özel Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı bulunmakta, bunlara ek olarak 11 (% 0.07) konservatuar da devlet ortaokulları arasında yer almaktadır. Toplam 5,556,986 öğrenciden 5,035,415'i (% 90.45) devlet okullarında, 164,294'ü (% 2.95) özel okullarda, 367,277'si (% 6.60) ise açık öğretimde eğitim görmektedir. Devlet okulunda eğitim gören toplam 5,035,415 öğrenciden 4,930,656'sı (% 97.92) temel eğitim içinde, 94,467'si (% 1.88) 2012-2013 eğitim ve öğretim yılında açılan imam hatip ortaokullarında, 9,717'si (% 0.19) özel eğitim veren ortaokullarda, 575'i (% 0.11) ise ortaokul düzeyindeki konservatuarlarda eğitim görmektedir. Ortaokulda eğitimin ağırlıklı olarak temel eğitimde gerçekleştiği, her 10 çocuktan 9.7'sinin bu tür eğitim aldığı, imam hatip liselerine gidenlerin % 2 gibi küçük bir oranı oluşturduğu gözlenmektedir. Ortaokul öğretmeni olarak görev yapan 269,759 öğretmenden 250,833'ü (% 92.98) devlet, 18,926'sı (% 7.02) ise özel okullarda çalışmaktadır. Devlet okullarında çalışan toplam 250,833 (% 92.98) öğretmenden 242,412'si (% 96.64) temel eğitim içinde, 5,484'ü (% 2.19) imam hatip ortaokullarında, 2,937'si (% 1.17) ise özel eğitim veren ortaokullarda görev yapmaktadır. Devlet ortaokullarında öğretmen başına 20, özel okullarda ise 9 öğrenci düşmektedir. Devlet okullarından temel eğitim ortaokullarında her öğretmene 20, imam hatip ortaokullarında 17, özel eğitim veren ortaokullarda ise 3,3 öğrenci düşmektedir. Devlet okulları arasında imam hatip ortaokulları ve özel eğitim veren ortaokullarda öğretmene düşen öğrenci sayısı, temel eğitim veren ortaokullardan daha iyi oranları içermektedir. Devlet ve özel okullar

karşılaştırıldığında ise, devlet okullarında öğretmene düşen öğrenci sayısı özel okulların 2 katıdır, (Tablo 5).

Tablo 5. Ortaokul öğrenci, öğretmen sayı ve yüzdeleri (2012-2013)

Okul Türü	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci/Öğret. Oranı
Örgün Eğit.	61,592	17,234,452	832,726	1/20.6
Ortaokul	16,987	5,566,986	269,759	1/20.59
	% 27.58	% 32.30	% 32.39	
Resmi	16,082	5,035,415	250,833	1/20.07
	% 94.67	% 90.45	% 92.98	
Temel Eğitim Müd.	14,641	4,930,656	242,412	1/19.65
	% 91.04	% 97.92	% 96.64	
Din Eğitim Müd. (İmam Hatip)	1,099 (2012 yılında sisteme yeni girdiler)	94,467	5,484	1/17.22
	% 6.83	% 1.88	% 2.19	
Özel Eğitim Müd.	331	9,717	2,937	1/3.30
	% 2.06	% 0.19	% 1.17	
Konservatuar	11	575	-	-
	% 0.07	% 0.11		
Özel Okul	904	164,294	18,926	1/8.68
	% 5.32	% 2.95	% 7.02	
Açık öğretim	1	367,277	-	-
	% 0.01	% 6.60		

Örgün eğitim içindeki 61,592 okul arasından 10,418'i (% 16.91) genel ve mesleki-teknik ortaöğretim kurumlarımızı içermektedir. Örgün eğitim içindeki toplam 17,234,452 öğrencinin 4,995,623'ü (% 28.99) ortaöğretim kurumlarına devam etmekte; toplam 832,726 öğretmenden 254,895'i (% 30.61) lise düzeyinde öğretmen olarak hizmet vermektedir. Ortaöğretimde bir öğretmene yaklaşık 20 öğrenci düşmektedir. Toplam 10,418 genel ve mesleki-teknik eğitim kurumundan 9,384'ü (% 90.07) devlet, 1,033'ü (% 9.92) özel lise, 1'i ise açık öğretim kurumudur. Toplam 9,384 devlet lisesinden 3,306'sı (% 35.23) genel eğitim, 6,078'i ise (% 64.77) mesleki-teknik eğitim veren lisedir. Toplam 4,995,623 öğrenciden, 3,824,549'u (% 76.57) devlet, 156,665'i (% 3.14) özel okullarda, 1,014,449'u (% 20.31) ise açık öğretimde eğitim görmektedir. Devlet okullarında eğitim gören 3,824,549 (% 76.57) öğrencinin 1,817,421'i (% 47.52) genel liselerde, 2,007,128'i (% 52.48) mesleki teknik eğitimde bulunmaktadır. Genel ve mesleki ortaöğretimde hizmet veren 254,895 (% 30.61) öğretmenin 232,517'si (% 91.22) devlet, 22,378'i (% 8.78) özel okullarda hizmet vermektedir. Devlet okullarında

hizmet veren 232,517 öğretmenin 99,196'sı (% 42.66) genel eğitim veren liselerde, 133,321'i ise (% 57.34) mesleki teknik liselerde hizmet vermektedir. Genel ve mesleki eğitim veren devlet liselerinde bir öğretmene 16 öğrenci düşmekte; bu oran genel liselerde 18, mesleki teknik eğitim veren liselerde ise 15 olarak belirmektedir. Özel liselerde bir öğretmene 7 öğrenci düşmektedir. (Tablo 6). Devlet liselerinde öğretmene düşen öğrenci sayısı, özel liselerin iki katından fazladır.

Tablo 6. Ortaöğretim genel ve mesleki-teknik eğitim öğrenci, öğretmen sayı ve yüzdeleri (2012-2013)

Okul Türü	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci/Öğret. Oranı
Örgün Eğitim	61,592	17,234,452	832,726	1/20.6
Ortaöğretim Genel-Mesleki	10,418 % 16.91	4,995,623 %28.99	254,895 % 30.61	1/19.59
Resmi	9,384 % 90.07	3,824,549 %76.56	232,517 % 91.22	1/16.23
Genel Ortaöğretim Resmi	3,306 % 35.23	1,817,421 % 47.52	99,196 % 42.66	1/18.32
Mesleki Ortaöğretim Resmi	6,078 % 64.77	2,007,128 % 52.48	133,321 % 57.34	1/15.05
Özel	1,033 % 9.92	156,665 % 3.14	22,378 % 8.78	1/7.00
Açık öğretim	1	1,014,409 % 20.31	-	-

Genel ve mesleki-teknik eğitim veren toplam 10,418 liseden 4,214'ü (% 40.45) genel eğitim veren ortaöğretim kurumudur. Genel eğitim veren toplam 4,214 liseden 3,306'sı (% 78.45) devlet okulu, 907'si (% 21.52) özel okul, 1'i ise açık öğretim lisesidir. Toplam 17,234,452 örgün eğitim öğrencisinden 4,995,623'ü (% 28.99) genel ve mesleki-teknik eğitim lisesi içinde bulunmakta; bunlardan 2,725,972'si (% 54.7) genel liseler içinde eğitim görmektedir. Genel eğitim veren liseler içinde eğitim gören 1,817,421 (% 66.67) öğrenci bu eğitimi devlet okullarında, 138,811 (% 5.09) öğrenci özel okullarda, 769,740 (% 28.24) öğrenci ise açık öğretim ortamlarında eğitim görmektedir. Böylece, genel eğitim alan her 3 öğrenciden 2'si bu eğitimi devlet okullarında alırken; her 100 öğrencide yalnız 5'i özel eğitim kurumlarında eğitim görmektedir. İlk ve ortaokullarda olduğu gibi lise düzeyinde de verilen eğitim büyük ölçüde devlet kaynaklıdır. Lise düzeyinde öğrencilerin % 28'inin açık öğretim içinde eğitim görmeleri dikkate değer bir olgudur. Toplam

832,726 öğretmenden 254,895'i (% 30.61) ortaöğretimde hizmet vermektedir. Ortaöğretimde bir öğretmene yaklaşık 20 öğrenci düşmektedir. Ortaöğretimde hizmet veren 254,895 öğretmenin 119,393'ü (% 46,84) genel eğitim veren kurumlarda görev yapmaktadır. Genel ortaöğretimde bir öğretmene yaklaşık 23 öğrenci düşmektedir. Genel ortaöğretimde hizmet veren 119,393 öğretmenin 99,196'sı (% 83.08) devlet okullarında, 20,197'si (% 16.91) ise özel okullarda çalışmaktadır. Devlet okullarında bir öğretmene yaklaşık 18 öğrenci düşerken özel okullarda bu oran 7 öğrenci civarındadır. Böylece, özel okullarda verilen eğitimin öğrenci-öğretmen oranları açısından çok daha istendik bir durumu yansıttığı gözlenmektedir, (Tablo 7).

Tablo 7. Genel ortaöğretim devlet okulları, özel okullar ve açıköğretim öğrenci, öğretmen sayısı ve yüzdeleri (2012-2013)

Okul Türü	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci/Öğret. Oranı
Örgün Eğitim	61,592	17,234,452	832,726	1/20.70
Ortaöğretim Genel-Mesleki	10,418 % 16.91	4,995,623 % 28.99	254,895 % 30.61	1/19.60
Genel Ortaöğ. (Mesleki Eğitim Dışı)	4,214 % 40.45	2,725,972 % 54.57	119,393 % 46.84	1/22.83
Genel Ortaöğ. (Resmi)	3,306 % 78.45	1,817,421 % 66.67	99,196 % 83.08	1/18.32
Genel Özel Okul	907 % 21.52	138,811 % 5.09	20,197 % 16.91	1/6.87
Açık öğretim	1	769,740 % 28.24	-	

Genel ortaöğretim veren 3,306 devlet lisesinden 1,111'i (% 33.61) 2012-2013 akademik yılı sonuna kadar düz lise olarak işlev gördü. Böylece, genel eğitim veren her 3 devlet lisesinden 1'i düz lise olarak işlev görmekteydi. Bu liselerin tümü 2013-2014 akademik yılında ortadan kalktı ve dönüşüm geçirdi. Bu dönüşüm daha sonra ele alınacaktır. Genel eğitim içinde 1,627 (% 49.21) Anadolu Lisesi, 299 (% 9.04) Anadolu Öğretmen Lisesi, 144 (% 4.36) Fen Lisesi, 91 (% 2.75) Anadolu Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi, 32 (% 0.97) Sosyal Bilimler Lisesi ve 2 (% 0.06) Polis Lisesi, 2012-2013 eğitim-öğretim yılına kadar hizmet vermekteydi. Genel ortaöğretimde devlet liselerinde eğitim gören 1,817,421 öğrenciden 756,998'i (% 41.65) Düz Liselerde, 895,360'ı (% 49.27) Anadolu Liselerinde, 96,025'i (% 5.28) Anadolu Öğretmen Liselerinde, 38,670'i (% 2.13) Fen Liselerinde, 20,840'ı (% 1.15) Anadolu Güzel Sanatlar ve Spor Liselerinde, 8,266'sı (% 0.45) Sosyal

Bilimler Liselerinde, 1,262'si (% 0.07) Polis Liseleri'nde eğitim görmekteydi. Genel eğitim veren devlet okullarında çalışan 99,196 öğretmenden 31,443'ü (% 31.70) Düz Liselerde, 55,364'ü (% 55.81) Anadolu Liselerinde, 6,638'i (% 6.69) Anadolu Öğretmen Liselerinde, 2,944'ü (% 2.97) Fen Liselerinde, 1,978'i (% 1.99) Anadolu Güzel Sanatlar ve Spor Liselerinde, 699'u (% 0.7) Sosyal Bilimler Liselerinde, 130'u (% 0.13) ise Polis Kolejlerinde görev yapmaktadır. Düz Liselerde 1 öğretmene yaklaşık 24, Anadolu Liselerinde 16, Anadolu Öğretmen Liselerinde 15, Fen Liselerinde 13, Anadolu Güzel Sanatlar ve Spor Liselerinde 11, Sosyal Bilimler Liseleri'nde 12, Polis Kolejleri'nde ise 10 öğrenci düşmektedir. Burada dikkat çeken bazı noktalar bulunmaktadır. Bunlardan birincisi, Anadolu Liseleri okul, öğrenci ve öğretmen sayıları açısından Düz Liselerden daha fazladır. Okulların 1/3'ü Düz Lise iken yarısı Anadolu Lisesi olarak işlev görmekte; her 10 öğrenciden 4'ü Düz Liseye devam ederken yarısı Anadolu Lisesi'nde eğitim görmekte, her 3 öğretmenden biri Düz Lisede hizmet verirken, öğretmenlerin yarısından fazlası Anadolu Lisesi'nde görev yapmaktadır. Bir öğretmene düşen öğrenci sayısı 1/24 olarak en fazla Düz Lisede gözlenmekte; Anadolu Liseleri'nde bu oran 16, Fen Liseleri'nde ise 13 öğrenciye düşmektedir. Böylece, sınavla girilen ortaöğretim kurumlarında, öğrenci-öğretmen oranlarının çok daha istendik durumda olduğu gözlenmektedir, (Tablo 8).

Tablo 8. Genel ortaöğretim devlet lise türlerinde öğrenci, öğretmen sayı ve yüzdeleri 2012-2013

Okul Türü	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Say.	Öğrenci/Öğretmen
Ortaöğretim Resmi	9,384	3,824,549	232,517	1/16.23
Genel Ortaöğretim Resmi	3,306 % 35.23	1,817,421 % 47.52	99,196 % 42.66	1/18.32
Düz Lise	1,111 % 33.61	756,998 % 41.65	31,443 % 31.70	1/24.07
Anadolu Lisesi	1,627 % 49.21	895,360 % 49.27	55,364 % 55.81	1/16.17
Anadolu Öğr.	299 % 9.04	96,025 % 5.28	6,638 % 6.69	1/14.46
Fen Lisesi	144 % 4.36	38,670 % 2.13	2,944 % 2.97	1/13.13
Anadolu Güzel Sanatlar ve Spor	91 % 2.75	20,840 % 1.15	1,978 % 1.99	1/10.53
Sosyal Bilimler	32 % 0.97	8,266 % 0.45	699 % 0.7	1/11.82
Polis Koleji	2 % 0.06	1,262 % 0.07	130 % 0.13	1/9.70

Genel ve mesleki-teknik eğitim veren toplam 10,418 liseden 6,204'ü (% 59.55) mesleki-teknik eğitim veren ortaöğretim kurumudur. Mesleki-teknik eğitim veren toplam 6,204 liseden 6,078'i (% 97.97) devlet okulu, 126'sı (% 2.03) özel okuldur. Toplam 17,234,452 örgün eğitim öğrencisinden 4,995,623'ü (% 28.99) genel ve mesleki-teknik eğitim lise içinde bulunmakta; bunlardan 2,269,651'i (% 45.43) mesleki-teknik ortaöğretimde eğitim görmektedir. Mesleki-teknik eğitim veren liseler içinde eğitim gören 2,007,128 (% 88.43) öğrenci bu eğitimi devlet okullarında, 17,854 (% 0.79) öğrenci özel okullarda, 244,669 (% 10.78) öğrenci ise açık öğretim ortamlarında eğitim görmektedir, (Tablo 9).

Tablo 9. Mesleki-teknik ortaöğretim devlet okulları, özel okullar ve açıköğretim öğrenci, öğretmen sayı ve yüzdeleri (2012-2013)

Okul Türü	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Say.	Öğrenci/Öğret.
Ortaöğretim Genel-Mesleki	10,418	4,995,623	254,895	1/19.59
Mesleki-Teknik Ortaöğ.	6,204 % 59.55	2,269,651 % 45.43	135,502 % 53.16	1/16.75
Mesleki-Teknik Ortaöğretim Resmi	6,078 % 97.97	2,007,128 % 88.43	133,321 % 98.39	1/15.05
Mesleki Teknik Ortaöğretim Özel Okullar	126 % 2.03	17,854 % 0.79	2,181 % 1.61	1/8.19
Açıköğretim Lisesi	-	244,669 % 10.78	-	-

Genel eğitimdeki okul sayısı mesleki-teknik eğitimdekinin yaklaşık yarısı olduğu halde öğrenci sayısı daha fazladır. Öğrencilerin % 54.57'si genel eğitim, % 45.43'ü ise mesleki-teknik eğitim almaktadır. Genel eğitimde özel okullara giden öğrenci sayısı, mesleki-teknik eğitim içinde gidenlerin yaklaşık 8 katıdır. Mesleki-teknik eğitim içinde özel lisede eğitim alan öğrenciler tüm mesleki-teknik içinde eğitim alanların % 1'inden daha az bir oranını oluşturmaktadır. Genel eğitim içinde açık öğretimden yararlananlar % 28 iken mesleki-teknik eğitim içinde öğrencilerin yaklaşık % 11'i açık öğretimden faydalanmaktadır. Genel eğitim içinde açık öğretime giden öğrenci sayıları, mesleki-teknik eğitim içinde gidenlerin yaklaşık 3 katıdır. Ortaöğretimde hizmet veren 254,895 öğretmenin 135,502'si (% 53.16) mesleki-teknik eğitim veren kurumlarda görev yapmaktadır. Mesleki-teknik ortaöğretimde bir öğretmene yaklaşık 17 öğrenci düşmektedir. Mesleki-teknik ortaöğretimde hizmet veren 135,502 öğretmenin 133,321'i (% 98.39) devlet okullarında, 2,181'i (% 1.61) ise özel okullarda çalışmaktadır. Devlet okullarında bir öğretmene yaklaşık 15 öğrenci düşerken özel okullarda bu oran 8 öğrenci

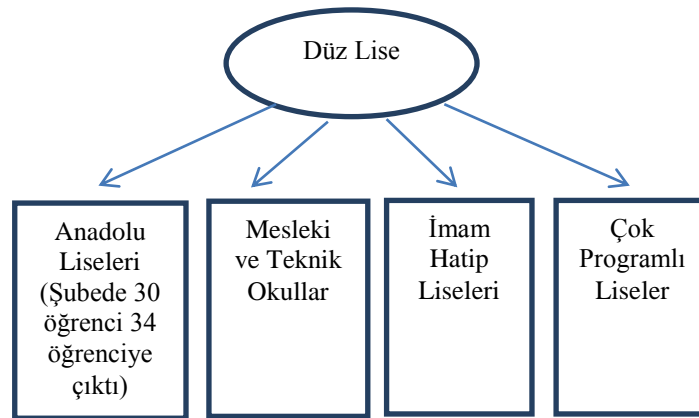
civarındadır. Öğretmen sayıları açısından ise, **daha az öğrenci içeren mesleki-tekni eğitimde daha fazla öğretmen çalışmaktadır. Ortaöğretime hizmet veren öğretmenlerin % 53'ü mesleki-tekni eğitimde, % 47'si ise genel eğitim içinde çalışmaktadır.** Böylece, **mesleki-tekni okullarda öğretmen başına düşen öğrenci oranı, genel eğitim veren liselerden daha istendik bir durumu yansıtmaktadır,** (Tablo 9).

Mesleki-tekni ortaöğretim veren 6,078 devlet lisesinden 5,061'i (% 83.27) Mesleki ve Tekni Eğitim Genel Müdürlüğü'ne bağı mesleki-tekni lise, 708'i (% 11.75) Din Öğretimi Genel Müdürlüğü'ne bağı imam hatip liseleri, 298'i (% 4.90) Özel Eğitim Genel Müdürlüğü'ne bağı mesleki-tekni liseler, 11'i ise (% 0.18) Konservatuar olarak işlev görmektedir. Böylece, mesleki-tekni eğitim veren her 10 liseden 8.3'ü mesleki-tekni eğitim vermekte, 1.18'i imam hatip lisesi olarak görev yapmaktadır. Mesleki-tekni ortaöğretimde devlet liselerinde eğitim gören 2,007,128 öğrenciden 1,614,837'si (% 80.46) mesleki-tekni eğitim liselerinde, 380,771'i (% 18.97) imam hatip liselerinde, 10,934'ü (% 0.54) Özel Eğitim Genel Müdürlüğü'ne bağı liselerde, 586'sı (% 0.03) ise konservatuarda eğitim görmektedir. Böylece, mesleki-tekni eğitim içinde bulunan her 10 öğrenciden yaklaşık 8'i mesleki-tekni liselerde, 1.9'u ise imam hatip liselerinde eğitim görmektedir. Mesleki-tekni eğitim veren devlet okullarında çalışan 133,321 öğretmenden 109,215'i (% 81.92) mesleki-tekni liselerde, 21,043'ü (% 15.78) imam hatip liselerinde, 2,740'ı (% 2.06) Özel Eğitim Genel Müdürlüğü'ne bağı liselerde, 323'ü (% 0.24) konservatuarlarda görev yapmaktadır. Mesleki-tekni eğitim veren devlet kurumlarında çalışan her 10 öğretmenden 8.2'si mesleki-tekni liselerde görev yaparken 1.6'sı imam hatip liselerinde çalışmaktadır. Mesleki-tekni eğitim veren devlet liselerinde 1 öğretmene yaklaşık 15 öğrenci düşmektedir. Mesleki-Tekni Eğitim Genel Müdürlüğü'ne bağı liselerde 1 öğretmene yaklaşık 15, Din Öğretimi Genel Müdürlüğü'ne bağı imam hatip liselerinde 18, Özel Eğitim Genel Müdürlüğü'ne bağı liselerde 4, konservatuarlarda ise 2 öğrenci düşmektedir, (Tablo 10).

Tablo 10. Mesleki-teknik ortaöğretim devlet lise türlerinde öğrenci, öğretmen sayı ve yüzdeleri 2012-2013

Okul Türü	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci/Öğret.
Ortaöğretim Resmi	9,384	3,824,549	232,517	1/16.23
Mesleki Ortaöğ.Resmi	6,078 % 64.77	2,007,128 % 52.48	133,321 % 57.34	1/15.05
Mesleki ve Teknik Eğitim Gen. Müd.	5,061 % 83.27	1,614,837 % 80.46	109,215 % 81.92	1/14.79
Din Öğretimi Gen. Müd. (İmam Hatip)	708 % 11.75	380,771 % 18.97	21,043 % 15.78	1/18.09
Özel Eğitim Gen. Müd.	298 % 4.90	10,934 % 0.54	2,740 % 2.06	1/3.99
Konservatuar	11 % 0.18	586 % 0.03	323 % 0.24	1/1.81

Genel ortaöğretimde devlet liseleri arasında 1,111 düz lise, devlet liselerinin % 33.61'ini oluşturmaktaydı. 2013-2014 eğitim-öğretim yılında düz liseler diğer eğitim kurumlarına dönüştürülmüştür. Liselerin 1/3'ünü, öğrencilerin ise % 41.65'ini kapsayan düz liselerin kaldırılması sürecinde, Anadolu Liseleri'nin her şubesinde bulunan yaklaşık 30 öğrenci yerine 34 öğrenci almaları öngörülmüş, ayrıca daha fazla sayıda öğrenciyi içermek üzere, düz liselerde eğitim gören öğrenciler sınavsız mesleki-teknik okullara ve imam hatip liseleri ile çok programlı liselere yönlendirilmiştir. Bu yönlendirmenin sayıları henüz ortaya çıkmamıştır, (Şekil 1).

Şekil 1. Düz Liselerin Dönüşümü 2013

2012-2013 eğitim-öğretim yılı bir gösterge olarak ele alınırsa, bu yıl 1,260,000 öğrenci ortaokulu bitirmiş, bunların 680,000'i Anadolu Liseleri, Anadolu Öğretmen Liseleri, Fen Liseleri, Sosyal Bilimler Liseleri ve Anadolu Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri'ne sınavla girmiştir. Geri kalan 580,000 öğrenci ise özel okullar, sınavsız meslek liseleri, çok programlı liseler ve imam hatip liselerine gitme durumundadır. Bu liselere öğrenci dağılım sayılarının önümüzdeki 2 ay içinde oluşacağı ön görülmektedir. Ancak, 580,000 gibi büyük bir öğrenci kitlesinin büyük bir çoğunluğunun meslek okulları ve imam hatip liselerine gitmeleri tahmin edilmektedir. Şu anda, mesleki-teknik eğitim gören öğrencilerin % 80'ninin mesleki-teknik liselere, yaklaşık % 20'sinin ise imam hatip liselerinde eğitim gördüğü gözlemlendiğine göre, tahminim, yaklaşık aynı oranların bu 580,000 öğrenci için de geçerli olacağı ve imam hatip liselerine 110,000 civarında, mesleki-teknik liselere ise 450,000 civarında öğrencinin gideceğidir.

Üniversiteye girişlerde meslek lisesi mezunları, meslek içi alanlar için ek puan almakta ve meslek yüksekokullarına sınavsız girebilmektedir. İmam hatip lisesi mezunları da ilgili bazı alanlarda ek puan almakta, Eskişehir Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi İlahiyat Ön-Lisans ve Atatürk Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Ön-Lisans Programlarına sınavsız girebilmektedir.

2012-2013 eğitim-öğretim yılında toplumla paylaşılmadan uygulanan 4+4+4 modeli gibi, düz liselerin 2013-2014 eğitim-öğretim yılında ortadan kaldırılmaları da yine birden bire toplumla paylaşılmadan gerçekleşmiş büyük değişikliklerdir. Başka hiçbir ülkede devlet destekli düz liselerin olmadığı veya ortadan kaldırıldığı bir eğitim sistemini bilmiyorum. Özellikle alt-orta sosyo-ekonomik düzeyden gelen çocukların eğitim gördüğü düz liselerin ortadan kalkmasının ve özellikle bu çocukların mesleki eğitim veya imam hatip liselerine yönlendirilmelerinin seçeneklerini daralttığı kanısındayım. Eğer ülkede ara insan gücüne gereksinim varsa, kişilerin bu tür eğitimi kendi seçimleri sonucu elde etmeleri, demokrasi kavramıyla daha uyumludur kanısındayım. Seçeneksizlik sonucu yönlendirme ise beklenmedik ve istenmedik sonuçları oluşturabilir. Kaldı ki, mesleki-teknik eğitim II. Dünya Savaşı sonu özellikle Avrupa'nın yenileşme süreci içinde ara insan gücüne duyulan gereksinimi karşılamak amacıyla o günün şartlarını karşılayan bir modeldir. Bugün bilgi ve teknoloji yıl bazında değil, ay ve gün bazında gelişmekte ve değişmektedir. Daha önce belirttiğimiz gibi yönelimimiz, 12 yıllık genel eğitimden sonra yüksekokul ve üniversitelerde ayrıştırılan, alanına göre 2 ile tıp fakültelerinde 6-7 arasında değişen daha bilinçli seçenekler ve olanakları kapsamaktadır.

Eğitim alanında yapılan böyle büyük değişikliklerin nedenlerinin toplumla açık bir şekilde paylaşılması gerektiğini düşünüyorum. Yapılan değişikliklerin önemli bir kısmının küresel ekonomik oluşumlara uyum süreçlerini içerdiği söylenebilir. Eğitimde sistemik diğer bazı değişikliklerin ise kaynağı açık olarak belirtilmemiştir. Türkiye'de değişikliklerden etkilenen ve sonuçlarını çok kısa bir zaman dilimi içinde yaşamak durumunda olan büyük kitlelerin, çok fazla

yardım almadan bu değişikliklere uyumu gerçekleştirme durumunda kaldığına şahit oluyoruz.

Bu durumları yaşamadan, genç bir nüfusa sahip olan ülkemizde, yapacağımız büyük değişiklikleri bilimsel veriler ile toplumsal ve tarihi tecrübelerimiz çerçevesinde ele alabileceğimizi düşünüyor, insan gücü zengin ve çeşnili olan Türkiye'nin, her kesimin ihtiyaçlarını kapsayarak tüm çocuklarımıza etkin eğitim olanaklarını sunacak birikim ve donanımda olduğuna inanıyorum.

Kaynaklar

- Türk Tabipler Birliği Yayınları (Eylül 2012). Çocukların gelişim süreçleri ve okula başlama. Ankara: Hermes Tanıtım Ofset Baskı Hiz. Ltd. Şti.
- MEB (Mart 2013). Milli Eğitim istatistikleri örgün eğitim 2012-2013. 6 Kasım 2013 tarihinde http://sgb.meb.gov.tr/istatistik/meb_istatistikleri_orgun_egitim_2012_2013.pdf adresinden erişilmiştir, (s. 49, 67, 118, 119, 120, 121).
- Güven, M. G. (2013). Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanlığı ve İl Milli Eğitim Müdürlüğü İlkokul 1. sınıflar destek projesi. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Fakültesi yayımlanmamış rapor.
- Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Fakültesi (28 Şubat 2012). 5.1.1961 tarih ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile bazı kanunlarda değişiklik yapılmasına dair kanun teklifi üzerine ilgili makamlar ve kamuoyuna sunulan değerlendirme. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
- Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Fakültesi (12 Mart 2012). 5.1.1961 tarih ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile bazı kanunlarda değişiklik yapılmasına dair kanun teklifi hakkında Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nin güncellenen görüşü. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Fakültesi.

Changes and Uncertainties in Our Educational System

Abstract

The present article presents the criticisms and contribution of Boğaziçi University Faculty of Education, shared with the public and media on February 28, 2012, as well as its revision on March 12, 2012, after some of the our suggestions were incorporated in the initial law proposal regarding the organization of the 12-year compulsory education system on the 4+4+4 model within the framework of Law Number 6287 of Primary Education and Instruction, which was passed by the Grand National Assembly of Turkey on March 30, 2012. Secondly, the elimination of regular high schools from the educational system of Turkey in the 2013-2014 academic year is discussed, based on the Ministry of National Education data.

Keywords: The 4+4+4 model, primary education, 12-year compulsory education.